

LA FORÇA DE LA PARAULA

Francesc Foguet i Boreu

La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda. Adaptació teatral: Joan Ollé i Carles Guillén. Actrius: Montserrat Carulla, Mercè Pons i Rosa Renom. Música: Pascal Comelade. Escenografia i vestuari: Serge Marzloff. Disseny d'il·luminació: Lionel Spycher. Direcció: Joan Ollé. Teatre Borràs, 7 d'octubre de 2004.

La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda, és una d'aquelles rares perles que aconsegueixen xuclar l'avidesa del lector més escèptic. Reeditada sovint i traduïda a multitud de llengües, deu ser una de les novel·les catalanes més llegides, a més llocs, de tots els temps. A banda d'aquest èxit excepcional de públic lector, és evident que la força del flux narratiu de la novel·la pot atreure la curiositat de directors inquiets i convidar a fer-ne una adaptació teatral. L'estiu del 1979, Joan Ollé aconseguí el permís de l'autora per fer-ne una, però fins enguany no ho ha pogut materialitzar (no és això un símptoma de la nostra permanent anomalia?) La gran novetat és que l'obra teatral no té forma de monòleg a una sola veu, sinó a tres que en són una: Colometa és interpretada, alhora, per Montserrat Carulla, Mercè Pons i Rosa Renom.

Les tres actrius representen les tres edats de la Colometa i s'apropien de la veu narrativa rodorediana tant per simbolitzar una etapa de la vida de la protagonista com —tot dinamitzant el ritme dramàtic— per servir de complement, alternança o contrapunt del personatge o dels altres personatges de la història. Les tres veus són una sola veu, filada pel temps, en què la innocència, la maduresa i la vellesa es trenen com una garlanda de records íntims compartibles, transferibles. En totes tres edats, Colometa no se'ns presenta, ni de bon tros, com una beneïta. Com pot ser-ho una persona que es pregunta, senzillament, per què és al món? Càndida sí que ho és, perquè es mira el seu voltant amb ulls d'infant. Colometa no deixa de ser, en el fons, un personatge quintaessenciadament romàntic que, sense ni gota de sentimentalisme, viu una història d'amor en un context històric convuls.

La prosa torrencial de Rodoreda, la seva força impetuosa, ho envaeix tot en un esclat de l'oralitat literària i popular i també de la memòria individual i col·lectiva. La Natàlia/Colometa/senyora Natàlia és l'encarnació intimista, al·legòrica de la història contemporània catalana: des de la dictadura de Primo de Rivera fins a la misèria de la postguerra, passant per l'aire fresc de la República amenaçada. La mirada ingènua, tremendament nostàlgica, de la Colometa rodorediana és capaç de reflectir l'ànima oculta, ferida, d'una generació, d'un país i d'una època. I convertir-ho tot en una ficció universalitzable, multicairada, poderosa, valenta, implacable.

L'escenografia de Serge Marzloff ambienta la història en un espai públic, en l'àmbit en què la paraula rodorediana s'escampa i, plena de textures i colors, es fa cant per a la posteritat. Els tres bancs d'un parc on seuen les actrius estratègicament situades, l'esquerda de la casa que migpar-

teix la verticalitat de l'escena, el tul pintat que deixa entreveure l'aparador de les nines o el tramvia de la ciutat de Barcelona pintat amb pinzellades impressionistes són metonímies senzilles, potents, d'un paisatge històric i d'un temps mític. En aquest marc, obert a la sensibilitat de l'espectador, hi té cabuda també un àmbit indefinit, com en un somni on és possible la meravella, on es barregen llums i ombres, i on plouen paperets de colors, ales de colom o plomes d'àngels.

Tant l'adaptació teatral com la direcció escènica són diamantines, lluminoses, al servei de la fluïdesa contudent de la paraula rodorediana. De les primeres frases de la novel·la a les darreres, el text teatral concentra el més essencial de la història de la Colometa i, per mitjà de tres veus unitàries, convoca els records en l'espai de la memòria, on la candidesa més punyent s'entreteixeix amb la crueltat més dolorosa, sense perdre mai un lirisme fet de contrastos: sublim. La música de Comelade destaca, amb subtilesa, els passatges més lírics i, de bracet de la il·luminació evocativa de Lionel Spycher, es converteix gairebé en l'únic suport emocional d'una interpretació extremament continguda i precisa en els gestos, les mirades, els detalls.

*Montserrat Carulla, Mercè Pons i Rosa Renom a La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda, dirigida per Joan Ollé. L'obra es va representar dins del Fòrum 2004, al Teatre Borràs, del 4 al 29 de setembre.
(David Ruano)*